

รูปที่ 2 พื้นที่ระหว่างอ่างเก็บน้ำลมน้ำโจนแห่งที่ 16 และอ่างเก็บน้ำลมน้ำโจนแห่งที่ 2

จากผลการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังการปนเปื้อนมลพิษในอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 และพื้นที่ใกล้เคียง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 2 ครั้ง สรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพน้ำผิวดิน เมื่อเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 31 พบว่า

1) จุดเก็บตัวอย่างที่พบค่าโลหะหนักไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 1 จำนวน 10 จุด ประกอบด้วย บ่อยืมดิน (W09) อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (W03, W04, W07, W08, W10, W11) รวมทั้งบ่อน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (W05) คลองสำโรง (W01) และคลองลอยฝั่งซ้าย (W02)

2) พารามิเตอร์ที่พบค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 1 ประกอบด้วย ทองแดง (Cu) แมงกานีส (Mn) สังกะสี (Zn) สารหนู (As) และตะกั่ว (Pb)

3) พารามิเตอร์ที่พบค่าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจุดอ้างอิง (W06) ประกอบด้วย ของแข็งละลายน้ำทั้งหมด (Total Dissolved Solids; TDS) ค่าการนำไฟฟ้า (Conductivity) คลอไรด์ไอออน (Chloride ion) เหล็ก (Fe) อลูมิเนียม (Al) และซัลเฟตไอออน (Sulfate ion) รายละเอียดจุดเก็บตัวอย่าง ดังแสดงในรูปที่ 3 – 4

2. คุณภาพน้ำใต้ดิน ในบ่อน้ำต้นของชาวบ้าน (UW01) หมู่ที่ 1 ระยะห่างจากอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 ประมาณ 80 เมตร เทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำใต้ดิน 2 พบว่า พารามิเตอร์ตะกั่ว (Pb) มีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ จุดเก็บตัวอย่าง ดังแสดงในรูปที่ 5

3. คุณภาพตะกอนดินเมื่อเทียบกับมาตรฐานคุณภาพตะกอนดินในแหล่งน้ำผิวดิน พบว่า

1) จุดเก็บตัวอย่างที่พบค่าโลหะหนักไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 3 จำนวน 9 จุด ประกอบด้วย บ่อยืมดิน (SD09) อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD03, SD04, SD07, SD10, SD11) รวมทั้งบ่อน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD05) คลองสำโรง (SD01) และคลองลอยฝั่งซ้าย (SD02)

2) พารามิเตอร์ที่พบค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 3 ประกอบด้วย สังกะสี (Zn) ตะกั่ว (Pb) แคดเมียม (Cd) โปรท (Hg) และสารหนู (As)

3) จุดเก็บตัวอย่างที่พบค่าโลหะหนักไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 4 ประกอบด้วย บ่อยืมดิน (SD09) อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD03, SD11) รวมทั้งบ่อน้ำจากอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD05) และ คลองลอยฝั่งซ้าย (SD02)

4) พารามิเตอร์ที่พบค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ 4 ประกอบด้วย ทองแดง (Cu)

5) พารามิเตอร์ที่พบค่าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจุดอ้างอิง (W06) ประกอบด้วย ประกอบด้วย โครเมียม (Cr) เหล็ก (Fe) และอลูมิเนียม (Al) รายละเอียดจุดเก็บตัวอย่าง ดังแสดงในรูปที่ 6

4. คุณภาพดิน เมื่อเทียบกับมาตรฐานคุณภาพดิน⁵ พบว่า จุดเก็บตัวอย่างอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 ด้านทิศตะวันออก (S01) และอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 ด้านทิศใต้ (S11) ทุกพารามิเตอร์มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานฯ 5 รายละเอียดจุดเก็บตัวอย่าง ดังแสดงในรูปที่ 7

- ตรวจพบการปนเปื้อนโลหะหนักที่มีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานฯ ประกอบด้วย ทองแดง สังกะสี และตะกั่ว บริเวณคลองลอยฝั่งซ้าย (SD02) บ่อยืมดิน (SD09) บ่อน้ำจากอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16

(SD05) อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD03 SD07 SD10 และ SD11) ในระดับที่สูงกว่ามาตรฐานของการปกป้องสัตว์หน้าดินและระดับปกป้องมนุษย์ผ่านห่วงโซ่อาหาร ดังแสดงในรูปที่ 3

- ตรวจพบพารามิเตอร์ที่มีค่าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจุดอ้างอิง (อ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 2 : W06) ได้แก่ อลูมิเนียม เหล็ก โครเมียม แมงกานีส และแบเรียม ในจุดเก็บตัวอย่างคลองสำโรง (SD01) คลองลอยฝ่งซ้าย (SD02) บ่อขุดใหม่ (SD08) บ่อยืมดิน (SD09) บ่อรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD05) และอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 (SD03 SD07 และ SD11)

รูปที่ 3 จุดเก็บตัวอย่างตะกอนดินที่มีปริมาณโลหะหนักไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานฯ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ครั้งที่ 2 กองจัดการคุณภาพน้ำ ได้เพิ่มจุดตรวจวัดดิน เพื่อเฝ้าระวังในพื้นที่เกษตรอีก 6 จุด ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพดินบริเวณอ่างเก็บน้ำลุ่มน้ำโจนแห่งที่ 16 และพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพดิน ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เรื่อง กำหนดมาตรฐานคุณภาพดิน (พ.ศ. 2564) ตรวจพบการปนเปื้อน ทองแดง มีค่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยบริเวณ หลังบ่อยืมดิน (S11) ดังแสดงในรูปที่ 4

รูปที่ 4 จุดเก็บตัวอย่างดินทั้งหมดและจุดเก็บตัวอย่างดินที่มีปริมาณโลหะหนักไม่เป็นไปตามค่ามาตรฐานฯ

ปัจจุบัน ศาลจังหวัดฉะเชิงเทราได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2567 ให้จำเลยร่วมกันชดเชยค่าเสียหายพร้อมดอกเบี้ยเป็นเงินรวม 2,265,407,788.28 บาท ประกอบด้วยค่าฟื้นฟูดินในบ่อดินรูปตัวแอลและบ่อยืมดินเป็นจำนวน 835,844,230.20 บาท ค่าฟื้นฟูน้ำในบ่อยืมดินเป็นจำนวนเงิน 14,225,328 บาท ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูน้ำใต้ดินเป็นเงินจำนวน 552,702,855.31 บาท และค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูน้ำในอ่างเก็บน้ำเป็นเงินจำนวน 338,045,800 บาท